



## **Mogelijke (anti-, post-)koloniale straatnamen IJburg, Amsterdam**

Prof. dr. Gert Oostindie, directeur, 7/6/19

De gemeente Amsterdam heeft besloten dat een nieuwe wijk (Centrumeiland) in IJburg een dertigtal straatnamen zal dragen die verwijzen naar het koloniale verleden en/of de relaties tussen de voormalige koloniën en Nederland. Op verzoek van de gemeente heeft het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV-KNAW) een dossier opgesteld op basis waarvan de Commissie Naamgeving Openbare Ruimten (CNOR) een verantwoorde keuze kan maken. Daarbij zijn wij ervan uitgegaan dat waar in vroeger tijden verwijzingen naar het koloniale rijk in stedelijke naamgeving het Nederlandse kolonialisme wilden rechtvaardigen en/of verheerlijken, dit nu juist niet de intentie is.

Een eerste beslissing was om de selectie te beperken tot Indonesië, Suriname en de voormalige Nederlandse Antillen. Dit zijn de landen waarmee Nederland het langst een koloniale relatie heeft gehad en bovendien bestaat de postkoloniale gemeenschap van Nederland uit mensen met 'wortels' in deze landen. Een eerste consultatie onder Caribische, Nederlandse en Indonesische medewerkers en relaties van het KITLV leverde een lange groslijst op, in de orde van 200 namen. Van deze lijst zijn vervolgens eerst de namen geschrapt die elders in Amsterdam al zijn gebruikt – vooral namen die verwijzen naar het slavernijverleden en de antikoloniale strijd. De lijst is uiteindelijk teruggebracht tot een groslijst van driemaal twintig namen. Deze lijst is vervolgens in een bespreking van de gemeente met onder meer NiNsee van commentaar voorzien. Op basis daarvan is de lijst verder aangepast – in het bijzonder door het schrappen van namen van Antilliaanse en Surinaamse politici.

Bijgaande lijst telt nu nog 22 opties voor Indonesië, 14 voor Suriname en 18 voor de voormalige Nederlandse Antillen. Het is aan CNOR hieruit een keuze te maken. De CNOR zou eventueel nog een informele consultatie kunnen overwegen met de Ambassades van Indonesië en Suriname, en met de Kabinetten van de gevolmachtigde Ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Voor alle landen is één woord voorgesteld dat niet verwijst naar een persoon, maar naar de dekolonisatie: Merdeka, Srefidensi en het Statuut. Voor Curaçao is voorts nog de optie van '30 mei 1969' gegeven. Verder gaat het alleen over persoonsnamen. Enige suggesties ten behoeve van de keuzebepaling:

- Indonesië. Het lijkt mij dat het onnodig en onmogelijk is hier namen van politici te vermijden. Wel kan ervoor worden gekozen alleen personen – kunstenaars, publicisten, politici – die niet alleen op enige manier een bijdrage hebben geleverd aan het Indonesische nationalisme, maar ook langdurig in Nederland hebben gewoond. In dat geval zou de keuze kunnen vallen op 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17 en 20. Aangevuld met 1 levert dat tien straatnamen op. De gender balans is niet best, slechts drie vrouwen, maar beter lukt niet.
- Suriname. Ook hier levert beperking tot degenen die langdurig in Nederland hebben gewoond precies negen namen op, aan te vullen met 1 (Srefidensi). Het gaat dan om 4, 5,

7-12 en 14. Rubrieken: antikoloniale activisten (4), kunsten (5, 7, 8, 9, 12, 14), wetenschap (10, 11). Gender disbalans is slecht (twee vrouwen). NB: er zijn geen namen die naar slavernij verwijzen, omdat die elders in de stad al zijn vernoemd. No. 13 moet vervallen om dat hij elders in Amsterdam al is vernoemd (Parisiusstraat). De meeste personen (4 eenmaal, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13 tweemaal) zijn na 1975 overleden. Dat lijkt mij geen probleem.

- Voormalige Nederlandse Antillen. Indien weer het criterium van verblijf in Nederland wordt aangehouden, dan kunnen 5, 6, 7, 9, 10 en 11 worden gekozen; aangevuld met 1 (Statuut) levert dat zeven namen op, waarvan één slavernij, één publicist, één verzetsheld en drie schrijvers – en slechts één vrouw. Dan zijn er nog drie namen te kiezen. No. 4 ligt erg voor de hand (slavernij, vrouw, Aruba), waarna nog twee opties. Mijn advies is dan 17 (vrouw, slavernij) en 18 te kiezen, zodat ook de Bovenwinden (zij het alleen Sint Maarten) zijn vertegenwoordigd – dat luistert in Antilliaanse verhoudingen nauw.

Mijn persoonlijke adviezen zijn in het document geel gearceerd.

Overigens beschouwt het KITLV deze advisering als maatschappelijke dienstverlening; er zal geen declaratie worden ingediend.



## Indonesië

### 1. Merdeka

Merdeka betekent vrij of onafhankelijk en vormde al in de koloniale tijd de verboden strijdleuze van de nationalistische beweging. Na de Proclamatie van de Republiek Indonesia op 17 augustus 1945 werd het de kenmerkende strijdleuze van de onafhankelijkheidsstrijders.

### 2. Pattimura

Pattimura (Ambon 1783 – Ambon 1817), eerder met de naam Thomas Matulesy, afkomstig uit de Molukse aristocratie, kwam in verzet toen na een relatief mild Brits Tussenbestuur (1810-1814) een repressief Nederlands koloniaal bewind werd hersteld. Pattimura leidde een bloedige opstand, die eindigde met zijn ophanging.

### 3. Diponegoro

Diponegoro (Jogjakarta 1785 – Makassar 1855). De aristocraat Diponegoro, 'prins' van een Javaans vorstendom, leidde de Javaanse opstand tegen het Nederlandse koloniale bewind in de Javaoorlog (1825-1830). Het Nederlandse gezag wankelde, maar behaalde toch de zege. De strijd kostte wellicht meer dan 200.000 doden. Diponegoro werd verbannen naar Celebes. Diponegoro behoort tot de grootste 'nationale helden' van Indonesië.

### 4. Raden Saleh

Raden Saleh Sjarif Boestaman (Semarang 1811 – Bogor 1880). Het talent van de jonge Raden Saleh, van goede afkomst, werd herkend door de kunstschilder Antoine Payen, die hem aanmoedigde en er voor zorgde dat hij in 1829 naar Nederland vertrok om zich op kosten van de overheid te ontwikkelen als romantisch kunstschilder. Hij bleef jarenlang en was een welkome gast bij de Europese adel. Pas in 1851 keerde hij terug als een gevierd en rijk kunstenaar. Nog eenmaal ging hij naar Europa. Raden Saleh is bekend om zijn portretten en zijn grootformaat doeken van spectaculaire scènes, die nu miljoenen dollars opleveren.

## 5. Abdul Rivai

Abdul Rivai (1871 – 1933). In 1899 kwam Rivai naar Nederland, om zijn artsenstudie te voltooien. In zijn onderhoud voorzag hij als journalist en taalleraar. Hij raakte spoedig betrokken bij de publicatie van tijdschriften in het Maleis, die uit Nederland werden verzonden naar Indië. Een groot succes was hierbij 'Bintang Hindia' (1902-1907), een fraai geïllustreerd blad dat ook didactische en politieke opstellen bevatte. De oplage liep in de tienduizenden, terwijl de koloniale overheid het blad ruimhartig steunde. In 1907 legde Rivai zijn artsexamen af. In 1908 promoveerde hij aan de Universiteit van Gent en werd hij de eerste Indonesische doctor. Rivai vervolgde zijn loopbaan als arts, journalist, auteur en lid van de Volksraad, het Indische vertegenwoordigend lichaam met beperkte bevoegdheden.

## 6. Kartini

Kartini (Djepara 1879 – Rembang 1904). Kartini is in het huidige Indonesië het symbool van de vrouwenemancipatie. Zij was dochter van een hoge inheemse bestuurder en publiceerde over meisjesonderwijs en kunstnijverheid. Haar idealen over eigen studie, zoals neergelegd in brieven met de directeur onderwijs J.H. Abendanon, liepen vast in de traditionele adat. Zij overleed in het kraambed. Pas in 1911 gaf Abendanon een selectie van haar brieven uit onder de titel 'Van duisternis tot licht: Gedachten van Raden Adjeng Kartini', waarmee zij haar roem vestigde.

## 7. Soewardi Soerjaningrat

Soewardi Soerjaningrat (Jogjakarta 1889 – Jogjakarta 1959), noemde zich later Ki Hadjar Dewantoro. Hij was nauw betrokken bij de actie van de multiraciale Indische Partij die naar een zelfstandig Indië streefde. Hierom werd hij verbannen naar Nederland (1913-1919). Na terugkeer was hij vooral in pedagogisch opzicht werkzaam. In het eerste Indonesische kabinet was hij minister van onderwijs en cultuur (1945).

## 8. Marco Kartodikromo

Marco Kartodikromo (Tjepu 1890 – Boven-Digoel 1932). Marco was schrijver en journalist, die onder invloed van literaire en journalistieke leermeesters steeds verder opschoof in radicale richting, om rond 1920 op te treden als redacteur van communistische bladen. Het leverde hem 30 maanden cel op. Na de communistische opstand van 1926 werd hij verbannen naar Boven-Digoel, waar hij in 1932 aan malaria overleed. Hij schreef een aantal boeken, die de Maleise spreektaal en het Indonesisch-in- wording combineren, bij een sociaal-realistische strekking.

## 9. Tan Malaka

Tan Malaka (Suliki 1894 – Kediri 1949). Tan Malaka haalde in Haarlem een onderwijzersakte. Tijdens zijn verblijf in Nederland (1913-1919) radicaliseerde hij. Na terugkeer sloot hij zich aan bij de door Henk Sneevliet opgerichte Communistische Partij. Het koloniale gezag pakte hem op en verbande hem uit Indië. Terug in Nederland was hij eerste Indonesiër die kandidaat stond voor een Tweede-Kamerzetel (1922). Hij werd niet verkozen en vertrok naar de Sovjet-Unie. Hij was daarna tot 1927 agent van de Communistische Internationale (Komintern) in Zuidoost-Azië en leidde een

ondergedoken en opgejaagd bestaan. In 1945 pas keerde hij terug naar Indonesië, waar hij als linkse bedreiging van de regering weer werd vastgezet. In 1949 werd hij zonder vorm van proces door een legereenheid van de Republiek geëxecuteerd.

#### 10. Alexander Jacob Patty

Alexander Jacob Patty (Ambon 1894 – Bandung 1957). De Molukse journalist voerde nationalistische actie in zijn gebied van herkomst, in steeds radicaler zin met als middel zijn Sarekat Ambon (1923), dat werd verdacht van communistische sympathie. Het koloniale gezag in de Molukken was extra gevoelig voor tekenen van onvrede – gelet op de Molukken als wervingsgebied voor het koloniale leger – en greep in. Patty werd in 1924 uitgewezen, maar zette zijn actie voort in de hem toegewezen woonplaatsen. Het slot was Patty's verbanning naar het beruchte interneringsoord Boven-Digoel. Hij werd in 1942 van daar naar Australië overgebracht. Pas in 1946 keerde hij terug en sloot zich aan bij de links-socialisten van Tan Malaka.

#### 11. Soekaesih

Soekaesih (Garut 1895 – onbekend). Soekaesih was een van de weinige vrouwen die werd geïnterneerd in Boven-Digoel. Zij werd verdacht van betrokkenheid bij de communistische opstand in West-Sumatra in januari 1927. Zij werd na drie jaar, in 1931 vrijgelaten en trouwde met J.H. Philippo. Deze werd in 1937 verbannen naar Nederland. Soekaesih volgde. Zij publiceerde een brochure: 'Indonesia een politiestaat' en sprak in twee maanden in 25 zalen. Pas in 1946 keerden zij en haar echtgenoot terug naar Indonesië, waarna verdere gegevens ontbreken.

#### 12. L.N. Palar

L.N. Palar (Tomohon 1900 – Jakarta 1981). Palar kwam in 1926 naar Nederland voor studie. In de jaren dertig was hij de raadgever voor Indonesische zaken van de Sociaal-Democratische Arbeiders-Partij en het Nederlandsch Verbond van Vakverenigingen. Hij reisde in 1938 naar Indië als socialistisch afgevaardigde. De oorlog bracht hij door in Nederland. Daarna werd hij gekozen als lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid. Palar zegde dit lidmaatschap op uit protest tegen de Eerste Militaire Actie in juli 1947. Hij werd vertegenwoordiger van de Republiek bij de Verenigde Naties, het begin van een glanzende diplomatieke loopbaan.

#### 13. Soekarno

Soekarno (Surabaya 1901 – Jakarta 1970). De architect Soekarno richtte in 1927 de nationalistische Partai Nasional Indonesia op. Zijn actie leverde hem celstraf op en verbanning naar Flores en Sumatra (1928-1942). Tijdens de Japanse bezetting (1942-1945) vormde hij, met Mohammad Hatta, het leidersduo, dat op 17 augustus 1945 de Indonesische onafhankelijkheid proclameerde. Soekarno werd de eerste president, met steeds meer macht. De staatsgreep van september 1965 leidde zijn neergang in: machtsoverdracht aan Suharto en huisarrest tot zijn dood.

#### 14. Mohammad Hatta

Mohammad Hatta (Bukittinggi 1902 – Jakarta 1980). Hatta vertrok in 1921 naar Nederland waar hij economie studeerde in Rotterdam. Hij was de drijvende kracht achter de radicalisering van Indonesische studenten in Nederland in de Perhimpunan Indonesia. Hij werd in Leiden in 1927 gearresteerd, maar na vijf maanden arrest vrijgesproken. In 1932 keerde hij terug en werd al spoedig met Soetan Sjahrir gearresteerd en verbannen naar Boven-Digoel en later Banda. Tijdens de Japanse bezetting (1942-1945) vormde hij, met Soekarno, het leidersduo dat op 17 augustus 1945 de Indonesische onafhankelijkheid proclameerde. Hatta werd vice-president. Uit onvrede met Soekarno's beleid nam hij in 1956 ontslag uit die functie.

#### 15. Roestam Effendi

Roestam Effendi (Padang 1903 – Jakarta 1979). Roestam Effendi kwam als journalist naar Nederland in 1927, met enige bekendheid als auteur van poëzie in het moderne Indonesisch. Roestam werd al spoedig actief als radicaal antikoloniale actievoerder, waarbij hij aansluiting zocht bij de Communistische Partij. In 1933 werd hij tot Tweede-Kamerlid verkozen, de eerste Indonesiër ooit. Hij trad af in 1946, uit onvrede over de gematigde politiek van zijn partij. Hij keerde terug in 1947 en zou geen politieke rol van belang meer vervullen.

#### 16. Soetan Sjahrir

Soetan Sjahrir (Padang Pandjang 1909 – Zürich 1966). Na enkele jaren studie in Nederland (1929-1931) werd Sjahrir weer actief in de nationalistische beweging, als geestverwant van Hatta. Beiden werden verbannen naar Boven-Digoel en later Banda (1934-1942). Tijdens de Japanse bezetting hield Sjahrir zich afzijdig. Na de Proclamatie was hij premier (1945-1947) en oprichter van de Partai Sosialis. Hij was voor Nederland een aanvaardbare gesprekspartner, toen hij onderhandelde over het Akkoord van Linggadjati (1946). Hij was daarna

diplomaat en partijleider, tot hij in 1962 werd gevangen gezet.

#### 17. Maria Ulfah Santoso

Maria Ulfah Santoso (Serang 1911 – Jakarta 1988), na de executie van haar echtgenoot door Nederlandse troepen in februari 1949 hertrouwd en bekend als Maria Ulfah Soebadio. Maria Ulfah, van aristocratische familie, was de eerste Indonesische vrouw die in Nederland haar rechtenstudie voltooide (1929-1933). Zij zette zich in voor emancipatie van de Indonesische vrouwen in allerlei besturen, onder andere als voorzitter van de Indonesische vrouwenfederatie Kowani. Zij was de eerste vrouw die een ministerspost bekleedde – van sociale zaken in het tweede en derde kabinet-Sjahrir (1946-1947).

#### 18. Soewarsih Djojopoespito

Soewarsih Djojopoespito (Tjibatok 1912 – Jogjakarta 1977). Soewarsih, met een onderwijzersakte, verkoos te werken aan een ongesubsidieerde, nationalistische, 'wilde school', en was volop betrokken bij het antikoloniale activisme. De dreiging van repressie was constant. Na aanmoediging van E. du Perron schreef zij – in het Nederlands – 'Buiten het gareel', een autobiografische

sleutelroman over de nationalistische beweging, dat hierop een unieke inkijk verschaft. De roman verscheen in 1940.

#### 19. S.K. Trimurti

S.K. Trimurti (Bojolali 1912 – Jakarta 2008). Trimurti streed al op jonge leeftijd voor de rechten van Indonesië, waaraan voor haar ook onlosmakelijk vrouwenrechten waren verbonden. Zij betaalde hiervoor met diverse malen internering in de jaren dertig door Nederland en in 1942 door de Japanse geheime politie. Zij was docent, journalist en politica, tot op hoge leeftijd actief en om haar mening gerespecteerd. Zij was in 1947-1948 minister van arbeid, de tweede vrouw in zo'n positie.

#### 20. Evie Poetiray

Evie Poetiray (Besoeki 1918 – Jakarta 2016). Evie Poetiray kwam in 1938, kort voor het uitbreken van de Wereldoorlog, naar Nederland voor een opleiding tot chemisch analiste. Zij raakte al snel betrokken bij het werk van de apolitieke Roekoen Peladjar Indonesia (Roepi), een verband voor alle Indonesiërs in Nederland. Zij werd bestuurslid en al spoedig volop betrokken bij de extra-taken die de Roepi na de Duitse bezetting op zich moest nemen. Daarnaast speelde Evie Poetiray een belangrijke rol in verzet: onderduikadressen zoeken, koeriersdiensten verzorgen, en illegale publicaties samenstellen en verspreiden. Na de Nederlandse bevrijding werd zij actief in de herleefde Perhimpunan Indonesia, die de onafhankelijke Republiek ondersteunde en in Nederland steun en sympathie zocht. Zo sprak Evie Poetiray op massaal bezochte meetings. Eind 1946 vertrok zij naar Indonesië, waar zij verder niet politiek actief was.

#### 21. Pramoedya Ananta Toer

Pramoedya Ananta Toer (Blora 1925 – Bogor 2006). Pramoedya is sinds 1950 de auteur van een imposant oeuvre van romans, korte verhalen, essays en historische studies. Hij had linkse sympathieën, vandaar zijn lidmaatschap van de communistische cultuurbond. Na de staatsgreep van 1965 werd hij gearresteerd en zonder aanklacht tot 1979 vastgehouden op het eiland Buru. Daarna volgde nog jarenlang huisarrest, terwijl zijn boeken werden verboden en alleen in illegale edities circuleerden, maar wel werden vertaald in tientallen landen. Erkenning kwam er na de val van het Suharto-regime voor zijn maatschappijkritische auteurschap.

#### 22. Tirta Adhi Soerjo

Tirta Adhi Soerjo (Blora 1880 – Batjan 1918). Tirta, van goede afkomst, begon een medische studie, maar zette deze al sinds 1895 opzij voor een journalistieke loopbaan. Hij was een pionier als journalist en uitgever van Maleisitalige periodieken. Hij had succes, ook door zijn onverbloemde kritiek op het koloniaal bestuur. Het bestuur verbande hem naar een afgelegen eiland, waar hij – totaal vergeten – in 1918 overleed. Pas veel later vond zijn pioniersrol erkenning.

## Suriname

### 1. Srefidensi

Srefidensi is een belangrijk begrip in de Surinaamse geschiedenis en betekent 'onafhankelijkheid'. Het woord is bedacht door de Surinaamse dichter Henri Frans de Ziel, alias Trefossa (1916-1975). 'Srefi' betekent in het Sranantongo 'zelf' en 'densi' zoets als 'doen'. Trefossa schreef ook het Surinaamse volkslied.

### 2. Janey Tetary

Janey Tetary (Moniar, Brits-Indië, 1856 – Suriname, 1884) was een leider in het protest tegen de werkomstandigheden van de Hindostaanse contractarbeiders. In 1880 reisde Tetary alleen als contractarbeider van India naar Suriname. *Ze was moslim en in India op jonge leeftijd verstoten door haar man. In Suriname kwam ze in dienst van de plantage Zorg en Hoop aan de Beneden-Cottica. Ze adopteerde een Hindostaans weeskind Soomaria.* Tussen 1873 en 1916 kwamen in Suriname Hindostaanse arbeidsmigranten tientallen keren in opstand tegen de arbeidsomstandigheden op de plantages waar zij werkten. In 1884 organiseerde Tetary een opstand samen met Ramjaneer waarbij zij vooral streden voor de beloofde betaling en een menswaardig bestaan. Tetary mobiliseerde vrouwen. Nadat de opstand na twee dagen werd neergeslagen liet het koloniaal bestuur haar en zeven anderen ter dood brengen.

### 3. Papa Koenders

Julius Gustaaf Arnout Koenders, beter bekend als Papa Koenders (Paramaribo, 1886 – Paramaribo 1957) was onderwijzer en een activist voor het Sranantongo. Hij was in eigen woorden 'kleinzoon van grootouders die slaven waren'. Met zijn in 1944 opgerichte vereniging Pohama bevorderde hij het Sranan en de Creoolse cultuur daarnaast richtte hij het maandblad *Foetoe-boi* op dat verscheen van 1946 tot 1956. Hij publiceerde in 1943 *Foe memre wi afo, 1 juli 1863-1943, Het Surinaamsch in een nieuw kleeid* [Om onze voorouders te herdenken], het jaar daarop *60 moi en bekentie singie na Sranantongo* [60 mooie en bekende liederen in het Sranan] en in 1945 *Aksie mie, mie sa piekie joe foe wie skien* [Vraag me, ik zal je antwoorden over het menselijk lichaam]. Koenders heeft grote invloed gehad op andere bekende Surinaamse auteurs als Eddy Bruma, Trefossa en Michaël Slory.

### 4. Otto en Hermina Huiswoud

Otto Huiswoud (Paramaribo, 1893 – Amsterdam, 1961) en Hermina (meisjesnaam Dumont. 1905, Brits-Guyana– Amsterdam, 1998). In New York raakte Otto Huiswoud betrokken bij sociaal-maatschappelijke kwesties en in 1914 werd hij lid van de socialistische partij. In 1919 was hij een medeoprichter van de Communistische Partij van de Verenigde Staten. In 1926 trouwde hij met Hermina. Ook zij was betrokken bij de internationale communistische beweging: ze werkte als vertaler voor de Kommunistische Internationale (Komintern) en schreef voor het maandblad *The Negro Worker*. Na de Tweede Wereldoorlog verhuisde het echtpaar naar Amsterdam waar Otto



Huiswoud in de periode 1954-1961 voorzitter was van Vereniging Ons Suriname. Samen organiseerden zij antikoloniale, politieke en culturele activiteiten.

## 5. Albert Helman

Albert Helman, pseudoniem van Lodewijk Alphonsus Maria Lichtveld (Paramaribo, 1903 – Amsterdam, 1996) was de bekendste Nederlands-Surinaamse schrijver, dichter en daarnaast politicus en verzetsstrijder tijdens de Tweede Wereldoorlog. Lichtveld studeerde muziek in Nederland en Suriname en was daarna werkzaam als docent, componist, organist en muzikrecensent. Van 1932 tot 1938 woonde Lichtveld in Spanje, waar hij correspondent was van de *NRC* en *De Groene Amsterdammer*. Tijdens de Spaanse Burgeroorlog koos hij de zijde van de republikeinen en samen met George Orwell schreef hij teksten tegen dictator Franco. Teruggekeerd in Nederland sloot hij zich aan bij het anti-Duitse verzet. Hij droeg bij aan het *Geuzenliedboek* (1943) en aan het illegale blad *De Vrije Kunstenaar*. Voor zijn verzetsactiviteiten werd hij geridderd tot Officier in de Orde van de Nederlandse Leeuw. In 1949 keerde Lichtveld terug naar Suriname waar hij minister van Onderwijs en Volksgezondheid werd. Vanaf 1961 was hij als hoog diplomaat verbonden aan de Nederlandse ambassade in Washington en de Verenigde Naties. Naast deze functies was hij literair productief onder het pseudoniem Albert Helman. In 1926 verscheen de roman *Zuid-Zuid-West*, een boek waarin herinneringen aan zijn geboorteland een belangrijke rol spelen. In 1928 volgde de novelle *Mijn aap schreit* en in 1929 een bundel verhalen in *Hart zonder land*. Grote bekendheid verwierf hij met de roman *De stille plantage* (1931), een boek dat talloze herdrukken beleefde. Helman kreeg verschillende literaire prijzen en een eredoctoraat aan de Universiteit van Amsterdam.

## 6. R. Dobru

R. Dobru, pseudoniem van Robin Ewald Raveles (Paramaribo, 1935 – Paramaribo, 1983) was schrijver en politicus. Als dichter en voordrachtskunstenaar was hij de uitgesproken representant van het nationalisme, in het bijzonder met het gedicht 'Wan bon' (Eén boom) uit zijn debuutbundel *Matapi*. Dobru stimuleerde velen tot schrijven in het Sranan en Surinaams-Nederlands en werd door velen nagevolgd. In zijn werk speelde in op de politieke actualiteit. Dobru schreef over twee vaste thema's: liefde en revolutie. Met de militaire coup van 1980 ging hij enthousiast mee en direct erna werd hij een half jaar onderminister voor cultuur. Postuum werd hem in 1989 de Gouden Ster van de Revolutie toegekend.

## 7. Anil Ramdas

Anil Ramdas, voluit Anil Jaiprakash Sadaphal Ramdas (Paramaribo, 1958 – Loenen aan de Vecht, 2012) was schrijver, journalist en programmamaker. Ramdas groeide op in een hindoestaanse gemeenschap in Nickerie en in Paramaribo. In 1977 vertrok hij naar Amsterdam om sociale geografie te studeren. Hij werd in 1989 redacteur van *De Groene Amsterdammer* en werkte voor *NRC Handelsblad*. Hij presenteerde vanaf 1994 diverse televisie- en radioprogramma's, zoals *In mijn vaders huis* (VPRO), *Zilte stranden* (VPRO), *Weldenkende mensen* (NPS) en *Het blauwe licht* (VPRO). In 1993 hield Ramdas de Den Uyl-lezing. Ook was hij van 2003 tot en met 2005 directeur van debatcentrum De Balie in Amsterdam. Hij publiceerde verscheidene fictie en non-fictie boeken. Ramdas overleed op zijn 54e verjaardag, zijn familie bevestigde dat het ging om een 'zelfverkozen dood'.

## 8. Shrinivási

Shrinivási, pseudoniem van Martinus Haridat Lutchman (Vaderszorg, Kwatta, 1926 – Willemstad, 2019) was dichter. Zijn pseudoniem betekent: edele bewoner van Suriname. Hij geldt als een van de grootste dichters die Suriname heeft voortgebracht. Hij debuteerde in 1952 onder het pseudoniem Fernando, hierna kiest hij voor Shrinivási. Onder die naam verscheen zijn eerste bundel, *Anzali*, in 1963. Alle affecties en antipathieën, zekerheden en twijfels van de Surinamer komen hier samen en veel van zijn terugkerende thema's zijn hier al aanwezig. Shrinivási won verschillende prijzen voor zijn omvangrijke oeuvre.

## 9. Bea Vianen

Bea Vianen, voluit Beatrice Sylvia Magdalena Vianen (Paramaribo, 1935 – Paramaribo, 2019) was de auteur van romans, verhalen en poëzie. Vianen zette als eerste vrouwelijke romanschrijfster de Surinaamse letteren op de kaart als literatuur die kon getuigen van kritisch zelfinzicht. Zij wordt gerekend tot de belangrijkste Nederlands-Caraïbische auteurs van de jaren zeventig. Zij debuteerde in 1969 met de zelfbewuste titel *Sarnami, hai*, 'Suriname, ik ben'. Velen lazen het aangrijpende verhaal van het Hindostaanse meisje Sita dat zich met alle kracht probeert los te wrikken uit de beklemming van haar familie en etnische groep. Vaste motieven in Vianens werk zijn: politiek, etniciteit, seksualiteit en ingeperkte vrijheid. Haar later werk werd minder goed ontvangen en bereikte nooit de populariteit van haar eerste boeken.

## 10. Christiaan Paul Flu

Christiaan Paul Flu (Paramaribo, 1884 – Leiden 1945) was medicus, hoogleraar tropische hygiëne en rector magnificus van de Universiteit Leiden. De zeer getalenteerde Flu behaalde op zijn twintigste zijn artsdiploma aan de Geneeskundige School te Paramaribo, waarna hij vertrok naar Nederland om zich verder te bekwamen. Hij was werkzaam in Suriname, Nederland en Indonesië. Ook in Suriname heeft hij veel bereikt: hij was grondlegger van het waterleidingnet en hielp velen door zijn grote kennis over verscheidene tropische ziektes. Het baanbrekende werk van Flu werd opgemerkt: in 1911 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Daarna werkte hij in Indonesië waar hij met zijn familie – ondanks hun donkere huidskleur – behoorde tot de Europese elite. In 1921 werd hij in Leiden hoogleraar Tropische Hygiëne en directeur van het nieuw opgerichte Instituut voor Tropische Geneeskunde. In 1938 werd Flu rector magnificus van de Universiteit van Leiden. Tijdens de Duitse bezetting van Nederland in de Tweede Wereldoorlog kwam hij op voor de vrijheid van de universiteit. In augustus 1942 werd Flu onder huisarrest geplaatst en in januari 1944 naar een concentratiekamp overgebracht. In dezelfde periode werd zijn oudste zoon door de Duitse bezetter vermoord. Toen Flu kon terugkeren was hij ernstig verzwakt door de fysieke ontberingen en vooral gebroken door de dood van zijn zoon. Op 19 december 1945, enkele maanden na het heropenen van de Universiteit Leiden, stierf hij op 61-jarige leeftijd.

## 11. Rudie van Lier

Rudie van Lier, voluit Rudolf Asueer Jacob van Lier (Paramaribo, 1914 – Wageningen, 1987) was een socioloog, historicus, dichter en schrijver. Van Lier ging in 1929 voor studie naar Nederland en

studeerde ook aan de Sorbonne in Parijs en in de Verenigde Staten. Hij debuteerde in 1932 met poëzie en bleef tot in de jaren zeventig gedichten en satirische verhalen schrijven. Van Lier was sinds 1949 buitengewoon hoogleraar in de sociologie en cultuurkunde van Suriname, de Nederlandse Antillen en het Caraïbisch gebied aan de Universiteit van Leiden en werd in 1955 hoogleraar Agrarische Sociologie voor de Ontwikkelingslanden aan de Landbouwhogeschool Wageningen. Hij is de auteur van de sociaalhistorische studie *Samenleving in een grensgebied* (1949), dat tot op de dag van vandaag als een standaardwerk over Suriname geldt.

## 12. Erwin de Vries

Erwin Jules de Vries (Paramaribo, 1929 – Paramaribo, 2018) was een beeldend kunstenaar. De Vries' tekenleraar Wim Bos Verschuur ontdekte zijn talent en De Vries studeerde tekenen in Nederland. Op zijn negentiende had hij zijn eerste tentoonstelling. Van 1952 tot 1958 was De Vries kunstdocent in Suriname. Hij wilde echter kunstenaar worden en keerde terug naar Nederland om te studeren aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam. De Vries heeft deelgenomen groepstentoonstellingen met Pablo Picasso, Henry Moore en Ossip Zadkine. In 1998 had hij een solotentoonstelling in het Stedelijk Museum te Amsterdam en in 2009 in de Kunsthal in Rotterdam. Hij maakte veel borstbeelden van bekende Nederlanders. Het merendeel van zijn werk staat in Amsterdam, zoals het door hem gemaakte Nationaal Monument Slavernijverleden, dat op 1 juli 2002 in aanwezigheid van Koningin Beatrix onthuld werd. Hij werd op 4 september 2009 door cultuurwethouder Carolien Gehrels benoemd tot ereburger van Amsterdam, eerder was hij al meermaals geridderd.

## 13. Kid Dynamite

Kid Dynamite, pseudoniem van Lodewijk Rudolf Arthur Parisius (Hannover (Suriname), 1911 – Hamburg 1963) was een tenorsaxofonist. Hij kwam aan het eind van de jaren twintig als verstekeling naar Nederland en werd daar bekend als tenorsaxofonist met een grote voorliefde voor jazz. Vaak trad hij op in Club Casablanca op de Zeedijk te Amsterdam. In 1963 vond hij de dood bij een auto-ongeluk in Duitsland. In 1987 bracht het Surinam Music Ensemble het album *Dynamite-Cotton legacy* uit als hommage aan onder meer Kid Dynamite.

## 14. Woiski (sr en jr.)

Max Woiski sr. (Domburg (Suriname), 1911 – Hoogeveen 1981) was een bekende muzikant. In de jaren dertig trad hij op in zijn eigen club La Cubana in de Amsterdamse Leidsestraat onder de naam José Baretto. In het begin van zijn carrière speelde hij voornamelijk Latijns-Amerikaanse muziek; later ook Surinaamse. Zijn grootste hit was *B.B. met R. (Bruine bonen met rijst)*. In de jaren zestig had hij een eigen productiemaatschappij MMP en vertrok hij naar Mallorca waar hij een nachtclub kocht. In 2018 maakte theatergroep Orkater samen met het Bijlmer Parktheater het toneelstuk *Woiski vs. Woiski*. Het stuk vertelt het levensverhaal van vader en zoon Woiski, die ondanks hun moeizame verhouding samen furore maakten en Nederland verrijkten met hun aanstekelijke muziek.

Max Woiski jr., geboren als Max Rene Valentino Mackintosh (Paramaribo, 1930 – Alkmaar, 2011) was zanger en gitarist. Hij speelde met zijn orkest voornamelijk in zijn eigen club La Tropicana in de Leidsedwarsstraat in Amsterdam dichtbij die van zijn vader: La Cubana. Zijn orkest, met voornamelijk Surinaamse musici, speelde voornamelijk Zuid-Amerikaanse muziek.

## Voormalige Nederlandse Antillen

### 1. Statuut

Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden is de 'grondwet' van het Koninkrijk der Nederlanden en regelt de verhoudingen tussen de autonome landen in dit Koninkrijk. De Tweede Wereldoorlog vormde de katalysator in het dekolonisatieproces. Het oorlogskabinet in Londen beloofde staatkundige vernieuwing. Voor Indonesië was dat *too little, too late* en het land verklaarde zich in 1945 onafhankelijk; in 1949 accepteerde Nederland dit. In 1948 begonnen de onderhandelingen met Suriname en de Nederlandse Antillen, die in 1954 werden voltooid. Het Statuut is in 1975 voor het eerst gewijzigd; toen werd Suriname onafhankelijk. Het land de Nederlandse Antillen werd in 2010 ontmanteld. Sindsdien bestaat het Koninkrijk uit vier autonome landen: Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland. Het Statuut definieert nog steeds de Koninkrijksrelaties.

### 2. Trinta di mei

Trinta di mei (Papiaments voor: 'dertig mei') verwijst naar de staking van werknemers van de Shell-olieraffinaderij op Curaçao op 30 mei 1969, gevolgd door ene kortstondige revolte, waarbij twee doden en tientallen gewonden vielen en een deel van de binnenstad van Willemstad in vlammen opging. Nederlanders mariniers werden ingezet om de orde te herstellen. Een belangrijke reden voor de omslag naar een volksofstand was de grote sociale ongelijkheid tussen de witte en de gekleurde bevolking. De gebeurtenissen worden gezien als een mijlpaal in de geschiedenis van het eiland, vooral in de zin van Afro-Curaçaose emancipatie. Leaders van de revolte waren Papa Godett, Amador Nita en Stanley Brown.

### 3. Manuel Carlos Piar

Manuel Carlos Piar (Willemstad, 1774 – Angostura, 1817) was een opperbevelhebber van het Venezolaanse leger in de Venezolaanse onafhankelijkheidsoorlog (1810–1823). Piar, zoon van een Spaanse zeeman en een Afro-Curaçaose moeder, was in 1803 betrokken bij een succesvolle poging om de Britten van Curaçao te weren en in 1804 bij de onafhankelijkheidsstrijd in Haïti. In de onafhankelijkheidsstrijd van Spaans-Amerika streed Piar samen met Simón Bolívar. Hij kwam echter in conflict met Bolívar en diens overwegend witte staf, waarbij Piar's ijveren voor raciale emancipatie een belangrijke rol speelde. Bolívar liet Piar voor een krijgsraad verschijnen, die hem ter dood veroordeelde; hij werd op 16 oktober 1817 geëxecuteerd. In het huidige Venezuela is Piar een symbool in de strijd voor emancipatie van burgers 'van kleur'.

### 4. Virginia

Virginia Dementricia, later Virginia Gaai (Aruba, 1842 – na 1867), was een slaafgemaakte en die op Aruba in opstand kwam tegen haar eigenaren. Zij overtrad meermalen de haar opgelegde regels en werd daarvoor elke keer met dwangarbeid gestraft. In 1859 probeerde ze weg te lopen wat mislukte

en resulteerde in meer zware arbeid en een celstraf. Snel na haar vrijkomen werd Virginia weer opgepakt en beschuldigd van 'straatrumoer en verzet tegen de politie'. Ditmaal kreeg ze een lijfstraf. Haar eigenaar verkocht haar in 1860. In 1863 werd de slavernij afgeschaft. Het laatste dat over haar bekend is, is dat ze in Willemstad op 2 juni 1867 bevallen is van een zoon: Marcelino Martis Gaai. Virginia werd in 2005 in een driedelig multimedia-kamerscherm vereeuwigd door de Arubaanse kunstenares Vanessa Paulina. Sindsdien wordt zij beschouwd als een symbool van verzet tegen de slavernij op Aruba.

## 5. Virginie van Gameren

Virginie (Curaçao, ? – ?, ?) was in slavernij geboren en bezit van de gouverneur van de kolonie, baron Van Raders (1836-1845, 1845-1851 gouverneur van Suriname). In 1842 vergezelde Virginie de dochter van Van Raders naar Nederland, die haar vervolgens enkele maanden later weer naar Suriname stuurde. In 1851 wilde de uit Suriname vertrekkende Van Raders Virginie naar het district Nickerie sturen. Virginie pikte dit niet en startte een procedure waarin zij betoogde dat zij op basis van een wet uit 1776 vrij was, omdat zij een tijdje in Nederland was geweest waar de slavernij niet bestond. Van Raders verzette zich tegen deze redenering, maar opmerkelijk genoeg kreeg Virginie steun van de koloniale autoriteiten in Suriname en in Nederland. Zij en haar dochters werden in 1852 vrijverklaard. Virginie nam de naam Van Gameren aan.

## 6. A.M. Chumaceiro

Abraham Mendes Chumaceiro (Amsterdam, 1841 – Curaçao, 1902) kwam op 14-jarige leeftijd aan op Curaçao, waar zijn vader Aron Mendes (A.M.) Chumaceiro (1810 –1882) was benoemd als opperrabbijn. Terwijl zijn vader in 1869 terugkeerde naar Amsterdam, bleef Abraham op Curaçao wonen, afgezien van een aantal jaren in Venezuela. Chumaceiro werkte als advocaat maar is vooral bekend geworden als uitgever en publicist van vele, vaak polemische geschriften. In zijn pamflet *Is Curaçao te koop?* (1879) verzette hij zich tegen geluiden uit Nederland om de Antillen te verkopen aan Venezuela. In *Zal het kiesrecht Curaçao tot het kannibalisme voeren?* (1895) stak hij de draak met koloniale bezwaren tegen voorzichtige plannen om althans voor de lokale elite kiesrecht in te voeren. Hij was een voorvechter van de rechten van de Joodse en lichtgekleurde lokale elite, maar geen tegenstander van het kolonialisme op zich.

## 7. George Maduro

George Maduro, voluit George John Lionel Maduro (Willemstad, 1916 – Dachau, 1945) was een verzetsman tijdens de Tweede Wereldoorlog. De Portugees-joodse Maduro kwam in 1926 naar Den Haag om de lagere school af te maken en later het gymnasium te volgen. In 1934 ging hij in Leiden rechten studeren. Tijdens de meidagen van 1940 was hij officier der Nederlandse cavalerie. Hier onderscheidde hij zich door moedig leiderschap tegen de Duitse aanvallers. Na de capitulatie werd Maduro als krijgsgevangene een half jaar vastgezet. Toen hij hierna werd vrijgelaten, weigerde hij de Jodenster te dragen, dook onder en sloot zich aan bij het verzet. Hierin hielp hij onder andere geallieerden naar Spanje en Portugal te vluchten. In 1943 op de vlucht naar Engeland via Spanje en Portugal wordt hij samen met zijn twee reisgenoten opgepakt. Hij overleed in Dachau kort voor het einde van de oorlog. In mei 1946 werd Maduro postuum Ridder Vierde Klasse der Militaire

Willemsorde. In 1952 werd de miniatuurstad in Den Haag naar hem vernoemd; het stichtingskapitaal was door zijn familie op Curaçao ter beschikking gesteld.

#### 8. Pierre A. Lauffer

Pierre A. Lauffer (Curaçao, 1920 – Curaçao, 1981) was schrijver, dichter en cultureel activist voor het behoud van zijn moedertaal, het Papiaments. Lauffer schreef al jong verhalen en bleef actief als auteur. In 1944 verscheen zijn eerste dichtbundel, volledig in het Papiaments, *Patria* (vaderland). In taal en onderwerp vormt het een breekpunt in de literatuur. Lauffer wordt wel de nationale dichter van Curaçao genoemd, omdat hij zich sterk maakte voor het behoud van folklore en de geschiedenis van zijn eiland. Hij beschouwde het Papiaments als drager van cultuur met een fundamentele rol in de Curaçaose zoektocht naar autonomie. In 1969 werd hem voor zijn literaire verdiensten de Cola Debrotprijs toegekend.

#### 9. Cola Debrot

Cola Debrot (Bonaire, 1902 – Amsterdam, 1981) vertrok op veertienjarige leeftijd naar Nederland om te studeren. Hij volgde enige tijd de studie rechten in Utrecht, maar vertrok in 1928 naar Parijs. Vanaf 1931 studeerde hij geneeskunde in Nederland en hij vestigde zich in 1942 als arts in Amsterdam. Tijdens die studie debuteerde Debrot met een lange novelle *Mijn zuster de negerin* (1935) en in 1940 was hij medeoprichter van het tijdschrift *Criterion*. In 1948 keerde Debrot terug naar de Antillen en vestigde zich in Willemstad, waar hij actief was op cultureel gebied, met name voor het Cultureel Centrum Curaçao. In 1952 werd hij gevolmachtigd minister van de Nederlandse Antillen en in 1962 gouverneur. In 1970 vestigde hij zich weer in Nederland en wijdde zich aan het schrijverschap. Na zijn overlijden werd de Cola Debrotprijs ingesteld. De eerste die deze ontving was Boelie van Leeuwen, voor diens gehele oeuvre.

#### 10. Boeli van Leeuwen

Boeli van Leeuwen, geboren Willem Cornelis Jacobus van Leeuwen (Curaçao, 1922 – Curaçao, 2007) was schrijver en dichter. Van Leeuwen studeerde rechten aan de Universiteit Leiden en promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam. Hij vervulde verschillende publieke functies, waaronder die van bestuurssecretaris van de Antillen. Na zijn pensionering werkte hij als pro-deadvocaat in de achterstandswijk Scharloo. Hij publiceerde sinds 1947 een tiental romans. Hij ontving voor zijn werk de Vijverbergprijs (nu Ferdinand Bordewijk Prijs) in 1961 en de Cola Debrotprijs in 1983. In 2007, kort voor zijn dood, ontving hij op zijn 85e verjaardag een 'oeuvregeld' van het Nederlands Fonds voor de Letteren. Twee jaar later werd er een prijs met zijn naam ingesteld, als algemene cultuurprijs van Curaçao.

#### 11. Frank Martinus Arion

Frank Martinus Arion, schrijversnaam van Frank Efraim Martinus (Curaçao, 1936 – Curaçao, 2015), was schrijver, dichter en taalwetenschapper. Hij werkte in Nederland, Suriname en op de Nederlandse Antillen en schreef in het Nederlands en het Papiaments. In 1955 vertrok Martinus Arion naar Nederland om Nederlandse taal en letterkunde te studeren aan de Universiteit Leiden. Hij

kwam in contact met Cola Debrot. Samen met hem gaf hij zijn eerste gedichtenbundel uit in 1957. Hierna richtte hij met anderen een Antilliaans tijdschrift op, *Encuentro Antilliano*. Zijn debuutroman *Dubbelspel* (1973) was zijn grootste succes. In 1975 doceerde hij aan het Instituut voor de Opleiding van Leraren in Paramaribo. Na de coup van Bouterse vertrok het gezin naar Curaçao, waar Martinus Arion zich richtte op de standaardisering en promotie van het Papiaments. In 1996 verscheen zijn dissertatie over de oorsprong van het Papiaments: *The Kiss of a Slave. Papiamentu's West-African Connections*. In 2001 werd hem de Cola Debrotprijs toegekend. In 1992 werd Arion Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, maar in 2008 maakte hij bekend zijn onderscheiding te willen teruggeven aan de Staat der Nederlanden. Hij vond dat Nederland bezig was aan een herkolonisatie van de Antillen.

## 12. Tip Marugg

Silvio Alberto 'Tip' Marugg (Willemstad, 1923 – Willemstad 2006) was schrijver en dichter. Na het behalen van zijn Mulodiploma in 1942 ging hij vijf jaar in militaire dienst. Daarna werkte hij bij Shell, waar hij het schrijven ontdekte nadat hij meewerkte aan het personeelsblad *Passaat*. Hij debuteerde in 1958 met de roman *Weekendpelgrimage*. Voor zijn derde roman *De morgen loeit weer aan* uit 1988 werd hij genomineerd voor de AKO-Literatuurprijs en in 1989 ontving hij de Cola Debrotprijs. Het eilandleven speelde een grote rol in zijn boeken, die in meerdere talen zijn vertaald.

## 13. Elis Juliana

Elis Juliana, bijnaam Ompi Elis (Willemstad, 1927 – Willemstad, 2013) was dichter, schrijver, beeldend kunstenaar en archeoloog. Juliana schreef gedichten, korte verhalen en haiku's. Juliana volgde lessen aan de lagere technische school, hierna werd hij leerling-monteur en later leerling-bankwerker. In 1946 ging hij militaire dienst waarna hij terugkeerde in de metaalbewerking als fijnbankwerker. Vanaf april 1959 werkte Juliana als klerk bij Bureau Justitiële Jeugdzorg, de voorloper van het Bureau Cultuur en Opvoeding. Zijn belangstelling voor oude Curaçaose muziekinstrumenten en voorwerpen leidde tot de oprichting van een stichting Fundashon Zikinzá geheten, waarvan de collectie bewaard wordt in het Centraal Historisch Archief in Willemstad. Hij vertegenwoordigde Curaçao meerdere keren met beeldhouwwerken en schilderijen op internationale exposities. Maar hij was vooral bekend door zijn ritmische gedichten. Vlak voor zijn overlijden ontving hij een eredoctoraat van de Universiteit van Curaçao. Ook ontving hij de Cola Debrotprijs en is hij geridderd in de Orde van Oranje-Nassau, heeft een Krus di Mérito en ontving hij een Zilveren Anjer.

## 14. Nydia Ecury

Nydia Maria Enrica Ecury (Oranjestad, 1926 – Willemstad, 2012) was onderwijzeres, schrijfster, vertaalster en actrice. Ecury studeerde Engels en journalistiek in Canada. In 1957 vestigde zij zich op Curaçao waar ze les gaf op de Martinus-Mavo en op de Nilda Pinto-Huishoudschool. Zij was daarnaast privélerares Papiaments. In 1967 was Ecury een van de oprichters van de toneelgroep Thalia. In 1972 debuteerde ze als dichteres, waarna zij nog verschillende dichtbundels heeft uitgebracht. Ook speelde Ecury in 1986 een rol in de film *Almacita di desolato*. In 1995 ontving zij de Pierre Laufferprijs en in 2007 de Cola Debrotprijs. Verder kreeg zij de Theatre Festival Award of Aruba en de Prijs van de Eilandelijke Dienst Culturele Zaken. Nydia Ecury was zuster van de reeds in Amsterdam vernoemde verzetsheld Boy Ecury.

## 15. Hipólito Max Ocalia

Hipólito Max Ocalia (Curaçao, 1916 – Curaçao [?], 1984) was een 'naïeve' schilder, die in één adem met naïeven als Henri Rousseau en Sal Meijer wordt genoemd. Ocalia werkte en woonde op Curaçao en schilderde de landschappelijke omgeving van Seru Grandi aan de oostzijde van het eiland. Ocalia bracht het grootste deel van zijn leven door in soberheid en afzondering. Hij leefde van de schamele opbrengsten van zijn werk. Zijn schilderijen zijn persoonlijk, bijna intiem en laten een nog onbedorven Curaçao zien zonder flats, souvenirshops en discotheken. Aanvankelijk verkocht zijn getekende werk aan toeristen en rijke eilandbewoners, later schilderde hij ook op bestelling.

## 16. Palm

Het Curaçaose geslacht Palm bracht een groot aantal componisten en musici voort. Jan Gerard Palm (Curaçao, 1831 – Curaçao 1906) was componist van klassieke muziek en dansmuziek. Hij is de eerste componist die klassieke Curaçaose muziek, zoals walsen, heeft geschreven. Drie van zijn kleinzoons, Jacobo Palm (Curaçao, 1887 – Curaçao, 1982), Rudolph 'Dòdò' Palm (Curaçao, 1880 – Willemstad, 1950) en John Palm (Curaçao, 1885 – Curaçao, 1925), waren eveneens musicus en componist. Twee van Rudolphs zonen werden ook weer componist: Albert Palm (1903 – 1958) en Edgar Palm (1905 – 1998). Er is een stichting Palm opgericht met als doel het bevorderen van de herkenbaarheid van de Antilliaanse klassieke en salonmuziek.

## 17. Quashiba

Quashiba leefde in slavernij op Sint Maarten. In 1835 slaagde ze erin om met een vijftal lotgenoten, waaronder haar twee kinderen Sammy en Jane, in een bootje te ontsnappen naar het nabijgelegen Britse eiland Anguilla. Vijf jaar later zou Quashiba's partner, Matthew Stancliff, het aandurven om terug te varen naar Sint Maarten om ook Quashiba's zuster Minny en haar kinderen op te halen, zodat ook die in vrijheid konden leven. Quashiba en haar familie staan dus voor de strijd om vrijheid.

## 18. Camille Baly

Camille E. Baly (Sint Maarten, 1936 – Sint Maarten, 2012) was dichter, schrijver en voordrachtskunstenaar. In zijn werk maakte hij veel gebruik van de *oral history* van de Bovenwindse eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen. Hij schreef voornamelijk in het Engels, maar gaf ook voordrachten in het Nederlands. Hij diende lange jaren als het hoofd van het bureau Cultuur en Opvoeding van het eiland Sint Maarten.